

Висновок рецензента
кандидата філологічних наук, доцента Урись Тетяни Юрїївни
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Гудованої Наталії Юрїївни на тему:
«Поетика жіночого портретування у прозовій творчості
Володимира Даниленка»

Сучасний літературний процес характеризується розмаїттям талановитих постатей. Серед них вирізняється представник житомирської прозової школи, прозаїк і публіцист Володимир Даниленко. Завдяки своїй оригінальності у поєднанні постмодерних й неореалістичних тенденцій, експериментальності у жанровому та образному рівнях твору він привернув увагу науковців, зокрема і дисертантки Наталії Гудованої, яка вперше у вітчизняному літературознавстві поглиблено й системно проаналізувала його романи «Газелі бідного Ремзі», «Кохання в стилі бароко», «Маски Діани Стогодюк», «Клуб "Старий Пегас"», «Клітка для вивільги», повісті «Сповідь джури Самойловича», «Тіні маєтку Тарновських», «Сонечко моє, чорне і волохате» та оповідання збірок «Сон із дзьоба стрижа» і «Місто Тіровиван» в аспекті авторської концепції моделювання жіночого портрета.

У ході роботи було схарактеризовано погляди літературознавців на поняття «портрет», його характеристики та класифікації за різними підходами; специфіку портретування доби постмодернізму; особливості сакрального і профанного у зображенні В. Даниленком жіночих персонажів та їх зовнішність; розкрито вербальні та невербальні засоби, роль інтер'єрів та екстер'єрів у характеристиці жіночих персонажів; виявлено психоаналітичні елементи у жіночому портретуванні в прозі письменника; потлумачено ситуативні зміни зовнішнього вигляду жінки в контексті феномена карнавальності; розглянуто портрет як засіб характеротворення й типізації та досліджено статичне й динамічне в жіночому портреті в прозі В. Даниленка. Також авторка дисертації провела детальний текстуальний аналіз мало досліджених прозових творів сучасного автора.

Розроблені дисертанткою і викладені в роботі наукові положення, висновки мають високий рівень обґрунтованості. Науковиця опрацювала й осмислила значну кількість літературних джерел як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, якісно проаналізувала особливості жіночого портрета у прозі представника житомирської школи прозаїків В. Даниленка.

Зроблені у дисертації висновки логічні і є результатом об'єктивного аналізу досліджуваних творів, здійсненого за допомогою сучасного наукового інструментарію, застосуванню культурно-історичного, психологічного, порівняльно-зіставного, системного, когнітивно-нараторологічного та герменевтичного методів. Їх використання дозволило дисертантці всебічно науково обґрунтувати теоретичні, методологічні та практичні аспекти вивчення актуальної теми.

Варто зауважити, що дисертантка вміє побачити суттєву деталь характеристики образу, розгледіти той елемент, який на перший погляд непомітний і незначний (метелик чи пір'я на капелюшку, вуаль, брошка у вигляді сарани з черепом тощо), проте у контексті є суттєвим, оскільки відтворює і портретну характеристику, і соціальну приналежність, і психологічну специфіку образу.

Досліджуючи портрет як засіб індивідуалізації персонажа, Наталія Гудована розглядає елементи зовнішності, одягу, розкриває вербальні й невербальні засоби літературного портретування, що сприяють відтворенню внутрішнього світу героя. Йдеться про авторську характеристику, опосередковану оцінку персонажа іншими персонажами, самохарактеристику, жести, рухи, манери поведінки, тембр голосу, інтонації тощо.

Дисертантка зауважує важливість інтер'єрів у жіночому образотворенні, оскільки вони не лише відтворюють атмосферу певної епохи, але й свідчать про приналежність героїв до певної суспільної чи професійної групи, відтворюють риси характеру мешканців житла, відображають внутрішній світ героїнь, їх ціннісно-світоглядні орієнтири.

Окрему увагу дисертантка приділяє застосуванню В.Даниленком психоаналітичному підходу до моделювання художнього світу прозової творчості, зокрема через внесення у сюжетну канву образів психотерапевтів/психологів/психіатрів, які аналізують поведінку героя через заглиблення у його підсвідомість, у такий спосіб відтворюючи внутрішній світи персонажів. Через психоаналітичну концепцію К.-Г. Юнга про Аніму та Анімуса, авторка наукового дослідження доводить «розхитування» гендерних меж та деформацію гендерних ролей героїв.

Наталія Гудована підкреслює, що ситуативні зміни в жіночому портретуванні у прозі В. Даниленка зумовлені насамперед карнавальністю як однією з характерних ознак постмодерністського мистецтва. Зі зміною життєвої стратегії чи обраної у певний момент карнавального дійства модель поведінки персонажі змінюють свою традиційну зовнішність.

Статичне й динамічне в портретах жіночих образів прози В. Даниленка дисертантка розглядає крізь призму поведінки, вчинків, особливостей характеру, темпераменту героїнь, їхньої життєвої позиції.

Отож робота містить самостійні наукові висновки авторки. За підсумками дослідження опубліковано 7 статей (одна з них у зарубіжному виданні), апробовано результати на 16 наукових конференціях як всеукраїнських, так і міжнародних.

Оцінюючи дисертаційну роботу Наталії Гудованої в цілому позитивно, пропоную звернути увагу на цитування творів, оскільки їх подекуди забагато, зокрема у другому розділі, а також загострити увагу на проаналізованих у першому розділі класифікаціях за різними авторськими підходами у контексті власного аналізу поетики жіночого портретування прози Володимира Даниленка, здійсненого у другому та третьому розділах.

Дисертація Гудованої Наталії Юріївни на тему «Поетика жіночого портретування в прозовій творчості Володимира Даниленка» за своєю актуальністю, методичним рівнем планування і проведення дослідження, науковою новизною та практичними результатами є цілісним завершеним

дослідженням, яке відповідає вимогам «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

Рецензент:

**кандидат філологічних наук, доцент
кафедри української літератури
УДУ імені Михайла Драгоманова**

Т. Ю. Урись

